

HARİTACILAR ve MESLEKİ YÖNETMELİKLER

Prof. Dr. Onur Gürkan
Boğaziçi Üniversitesi,

I- GİRİŞ

Yönetmelikler genelde, belirli bir grup mal ve/veya hizmetin üretildiği faaliyetlerde uygulanması gereken standartların ve kuralların bir kesiminden oluşur. Standart getirmek, kural koymak, getirilen standartları ve konan kuralları irdelenmek yorumlamak, tanıtmak ve öğretmek için bunlara bir araştırmacı gözüyle bakmak gerekir. Ana sorumlulukları eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme olanların konuyu ele alışlarında bu bilinç bulunmalıdır. Aşağıdaki ifadeler konuya bu anlamdaki bir yaklaşımın ürünleridir. Bununla beraber, görevleri gereği yürürlükteki yönetmelik hükümlerini uygulama durumunda olan meslek mensuplarının da bir yönetmeliğin uygulamada aksayan yönlerini tesbit etmek gibi bir deneyim biriktirme ve biriktirdiklerini ilgililere iletme sorumlulukları vardır. Araştırmacılara en etken yol göstericilerin biriken bu deneyimler olduğu bilinmelidir. Dolayısıyla aşağıdaki ifadeler, deneyim biriktiren uygulayıcı meslek mensuplarının da hangi deneyimlerin hangi aksamaların giderilmesinde, hangi boşlukların doldurulmasında önemli ipuçları vereceğini görebilmelerini sağlayacağı umulmaktadır. Ayrıca aşağıdaki ifadeler, bir meslekteki araştırmacı kadrolarla uygulayıcı kadrolar arasında iyi niyetli ve anlamlı bir işbölümünün ne denli zorunlu olduğunu sergileyecektir. Bu işbölümü, bir meslekte tutarlı ve bütünlüğü olan yönetmeliklere ulaşmanın vazgeçilemeyecek koşullarından birisidir.

2- STANDARTLAR VE KURALLAR

Burada "Standart" deneyimin anlamına açıklık getirmekte yarar vardır. Standart ancak bir ürün, bir malzeme için söz konusudur, ya biçim ve boyutla ya da nitelikle ilgili olmalıdır. Üretim süreçlerinin standardizasyonundan ancak çok ender durumlarda söz edilebilir. Bir başka deyişle, genelde "yöntemleri" standartlaştırma doğru bir davranış olmaz. Çünkü, aynı standarttaki bir ürünü çeşitli yöntemlerle üretmek mümkündür. Önemli olan bunlardan koşullara ve olanaklara en uygun olanının seçilmesidir. Dolayısıyla mevcut koşul ve olanaklar eşit ve kalıcı olmadıkça ya da bunlar sağlanmadıkça yöntemler standartlaştırılmamalıdır.

Burada açıklık kazandırılması gereken bir başka husus da kuram (teori) ile kural arasındaki farktır. Kuramlar (teoriler) doğa iradesinin temellerini ve özünü tasvir et

meye (betimlemeye) ve açıklamaya çalışır. Oysa kurallar, insan iradesinin ürünleridir. Kurallar, doğayla ve öteki bireylerle ve giderek toplumla bütünleşebilen bir bireysel yaşam ile düzenli bir toplum yaşamında olumlu sonuca ulaşabilmek için izlenecek yollardır. Görüleceği gibi kurumlar (teoriler), canlı ve cansız doğayı oluşturan tüm nesnelere, onların oluşumları ve aralarındaki doğa olayları ile ilintili olukun, kurallar yalnızca insanoğlunu ve onun faaliyetlerini ilgilendirir. Dahası, kuralların büyük bir çoğunluğu insanoğlunun toplu halde yaşamasının bir sonucudur denebilir. Herkesin kendince kural koyduğu ortamlara "Burada orman yasaları geçerlidir" denmesi, özde kuralsızlığı ya da kural enfasyonunu ifade etmeye dönüktür.

Bugünün yaşamını dolduran faaliyetlerde rastlanan kuralları biçimsel yönleriyle aşağıdaki gibi üçe ayırmak mümkündür.

a) Yazılı Belgeler Halindeki Kurallar

Bunlar, titiz ve çok yönlü araştırmalar ve incelemelerle tekrarlanırlar. Bunlar, yetkililerin onaylamasından sonra yürürlüğe girer (kapsama giren herkesin uyması zorunlu kılınır). Kısmen ya da tamamen değiştirilmeleri ya da yürürlükten kaldırılmaları da aynı şekilde olur. Bunların tasarımlarında, bilimsel süzgeçlerden geçirilmiş genel istekler ve beklentiler ile mevcut koşul ve olanaklar dikkate alınır. Eğer bu yapılamazsa ya ölü doğarlar ya da faaliyetlerde kaosa neden olurlar. Aralarında hiyerarşik bir düzen vardır ve genelden özele doğru

- . yasalar,
- . tüzükler,
- . yönetmelikler,
- . genelgeler,
- . emirnameler

şeklinde sıralanırlar. Bu öbeklerden herbirinin işlevi, kendilerinden daha üst düzeyde olanları belirli bir noktaya kadar açmak, kendilerinden daha alt düzeyde olanlara da kaynaklık etmektir. Örneğin genelgeler herhangi bir faaliyette ilgili yasalar, tüzükler ve yönetmeliklerde açıklık bulunmayan hususlar için ya da karşılaşılan olağan dışı bir durum için kurallar getirir. Çağdaş, düzenli ve sorumluluğu da bu öbeklere paralel bir hiyerarşik düzene göre topluma yayılmışlardır. Yasalar ulusal parlamentolar, tüzükler yürütme kuvveti (hükümet), yönetmelikler faaliyetin yürütüldüğü kurum ya da kuruluşun en yüksek karar organları, genelgeler ve emirnameler faaliyetin sorumlularınca onaylandıktan ve usulüne uygun biçimde duyurulduktan sonra yürürlüğe girerler. Çoğulcu demokrasilerle yönetilen ülkelerde yazılı kuralların korunması yargı kuvvetinin yetki ve sorumluluğundadır. Her türlü yaptırımın son denetim noktası bu kuvvettir.

b) Kuşaktan Kuşağa Geçen Kurallar:

Bunların kaynağı topluma hakim olan değer yargıları, dini inançlar, ahlak anlayışları, görenek ve geleneklerdir. Bunlar, bir öncekiler gibi araştırma ve inceleme

lerle tasarlanmazlar. Tam tersine bunların ortaya çıkışları, mevcutların değişmesi ya da yok olup gitmesi zamanla bir evrim süreci içinde kendiliğinden olur. Bu oluşumda da yine genel istekler ve beklentiler ile koşul ve olanaklar ana rolü oynarlar, ama bu kez sürgeç birkaç kuşağın ortak sağduyusudur. Bu yüzden de yazılı belgelere girmeyip, kuşaktan kuşağa geçen kurallar kimilerince doğa yasalarıyla karıştırılır. Ancak aralarındaki fark açıktır. Çünkü, bunlar da insan iradesinin ürünleri olup, doğa yasaları gibi evrensel değildir. Aynı konuda farklı toplumlarda birbiriyle çelişen kurallar bulmak mümkündür. Ayrıca, her toplumda bunların hiyerarşisi, doğuşları, değişime uğramaları ya da yok olup gitmeleri farklılıklar gösterir. Bilimsel araştırma ve incelemeler ancak bu farklılıkların nedenlerini ve niçinlerini aydınlığa kavuşturabilir. Kuşaktan kuşağa geçen kuralların korunmasının yetki ve sorumluluğunu da toplum kendisi üstlenir. Yaptırımların son denetim noktası da kamu vicdanıdır.

c) Sözlü Emirler:

Herhangi bir faaliyetin yürütülmesi sırasında karşılaşılan bazı durumlarda öteki iki türden olan kurallarda boşluklar olabilir, hatta yazılı kurallar tasarlanırken bilinçli olarak ayrıntıya inilmeyip insiyatife bırakılmış olabilir. İşte böylesi durumlarda ilgili olan yetkililerin vereceği sözlü emirler de uyulması gereken kurallardır. Ayrıca, bazen bir faaliyetin yürütülmesi sırasında saatlik, günlük, haftalık, vb. gibi sürekli kurallar da sözlü emirler halinde konabilir. Sözlü emirle konan kuralların hiyerarşik en altta olacağı açıktır.

3- KURALLARDA OLMASI GEREKEN TEMEL NİTELİKLER

Türü ve hiyerarşik düzendeki yeri ne olursa olsun, kural koyucular (tasarımcılar ve onay mercileri) aşağıdaki hususlara özenle uymalıdır.

. Bir kural, iyi bir süzgeçten geçirilmiş genel istekleri ve beklentileri yansıtmalı, mevcut koşul ve olanakları gözetmelidir.

. Bir kural, doğa yasaları ve yürürlükteki öteki kurallarla tam bir uyum içinde olmalı, çelişkili durumlar yaratmamalıdır.

. Bir kural, ne? nerede? nasıl? neyle? ve kim? sorularına en küçük bir kuşkuyla yer vermeyecek oranda açık ve seçik yanıtlar vermelidir.

. Bir kural, neden? ve niçin? sorularına yanıt vermemelidir. İlgili olan herkesin bu sorulara yanıt aramaksızın ve duraksamaksızın kurala uyması sağlanmalıdır.

. İlgili olanların bir kurala uyması ödüllendirme vb. gibi özendirici önlemlerle sağlanmamalı, tersine gereken durumlar için zorlamalar ve yaptırımlar getirilmelidir. Aslında kurala uyma, akıl ve mantığa yatkın kurallar konarak doğal yolla sağlanır. Bir başka deyişle, konacak kural doğrulanmamış varsayımlar, oturmamış teorilerden çok aksiyomlara dayandırılmalıdır.

4- ORGANİZE VE PLANLI FAALİYETLERİN BİLEŞENLERİ

Burada organize ve planlı faaliyet deyimiyle, toplum düzeyinde düzenlenip uygulamaya, konan, arada ve sonda mal ve/veya hizmetler üretilen ve çeşitli bilgi ve becerilerle gerçekleştirilen bir sıralı işlemler topluluğu kastedilmektedir. Gerçekleştirmeyi sağlayan bileşenler şunlardır.

a) **Organizasyon** bileşeninde teşkilat şeması, iş akış şemaları, finans kaynakları, yatırımlar, kısa, orta ve uzun vadeli hedef ve programlar bulunur.

b) **Kuramsal temeller** bileşeni faaliyete ilişkin tüm neden? ve niçin? sorularının yanıtlarından oluşur. Öteki bileşenler arasındaki bilimsel köprüleri kuran bu bileşende, gerekli bilgiler ilgili kitap, makale, rapor vb. lerinden aranarak bulunur. Yoksa bilimsel araştırma ve inceleme çalışmalarıyla özel olarak üretilirler.

c) **Kurallar** bileşeni, faaliyetin yürütülmesi sırasında karşılaşılabilecek tüm ne? nerede? nasıl?, neyle? ve kim? sorularına yanıtlardan oluşur.

d) **İnsangücü** bileşeni, faaliyetin yetki ve sorumluluklarını yüklenen, ana ve ara kararları alan, gözetim ve denetimleri yapan, araç ve gereçleri çalışır durumda tutan, gereken yer ve zamanlarda beyin ve kas gücünü kullanan bireylerden oluşur.

e) **Araç ve gereçler** bileşeni, kuralların neyle sorularına yanıt olan kesimlerinde geçen genel ve özel amaçlı tüm alet ve cihazlardan oluşur.

5- YÖNETMELİKLER

Yönetmelikler, belirli bir yerleşmiş hiyerarşik düzende ortalarda yer alan yazılı standartlar ve kurallar öbeğidir. Dolayısıyla bunlar, bir yandan belirli yasaların ve tüzüklerin uzantıları, öte yandan da genelgelerin, yazılı ve sözlü emirlerin kaynağıdır. Buna göre bir yönetmelik genelde,

. faaliyetin öteki kuralları ve faaliyetin tüm bileşenleri ile birlikte bir bütün oluşturmalı,

. oluşacak bütünün lafzında ve ruhunda (sözünde ve özünde) faaliyetin tüm biçimsel (formal) ve işlemsel (operational) tanımları bulunmalıdır.

Bu ilkelerden hareket edildiğinde, yönetmeliklerin içereceği standartların ve kuralların tasarımıyla faaliyetin tasarımının eş anlamlı olduğu sonucuna varılır. Bir başka deyişle, bir yönetmeliğin bütünlüğü ve tutarlılığı ancak ve ancak faaliyetin tasarımından sonra kaleme alınırsa sağlanabilir. İlgili faaliyetle ilgili engin deneyimleri bile olsa bir kişi ya da grubun yalnızca sezgileriyle ya da metodolojisi olmayan bir derleme ile kaleme alınacak yönetmelik taslaklarını, bir faaliyetin tasarımı olarak düşünmek, düşülebilecek yanılgıların en büyüğüdür. Faaliyet tasarımı, önceden belirlenecek genel ilkeler ve seçilecek bir metodolojiye göre yapılan ve başlı başına bir araştırma ve inceleme çalışması olan daha ciddi bir iştir. Böyle bir çalışmanın ürünü, nedenleri ve niçinleri de açıklayan, gerekçeli bir rapordur. İşte bütünlüğü ve tutarlılığı olan yönetmelikler bu raporlardan türetilir. Burada tutarlılığa şöyle bir örnek verilebilir. Bazen tasarımın en başında, faaliyette görev alacak insangücü niteliği ilke olarak oldukça yüksek tutulur ve buna güvenilerek nedenler ve niçinlerle, neler, nere-

deler, nasıllar, neyleler, kimler arasındaki bilimsel ve teknolojik köprülerde esnek davranılır. Bu yaklaşım doğal olarak iş akış şemalarından (nasıl sorularının yanıtlarından) araç gereç seçimine (neyle sorularının yanıtlarına) kadar pek çok şeyi etkiler. Dolayısıyla bunların yönetmeliğe yansımaları gerekir. Faaliyetin tasarımının genel felsefesiyle uyumlu olmayan, ya da kendi içinde tutarlı herhangi bir felsefeden yoksun olan yönetmeliklerin getireceği standartlar ve kurallar pek çok olumsuzluğun ana kaynağıdır. Yönetmeliklerin bütünlüğü ve tutarlılığı konusuna kötü örnek olarak ne yazık ki Türkiye'de şu anda yürürlükte olan harita yapım yönetmelikleri gösterilebilir. Bütünlük açısından ele alındıklarında, bunların hiç birisinin bir faaliyeti ya da faaliyetler grubunun çağdaş yöntemlerle tasarımlarından çıkmadıkları, tam tersine faaliyetin ya da faaliyetler grubunun tasarımının yönetmelik hazırlamakla eş anlamlı tutulduğu görülür. En son yürürlüğe giren büyük ölçekli harita yapım yönetmeliği bunun en çarpıcı örneğidir. Çok şeyler beklenen HAKAR adlı tasarım projesi ÇERÇEVE TASARIM AŞAMASIN'da askıya alınmış, yaşamın öngördüğü süre boyunca da sektörün üst düzey işgörenlerinden 15-20 uzman bir araya getirilip bir haftada bir yönetmelik hazırlanmıştır. Bu değerli uzmanların herbiri kendi alanlarında engin bilgi ve deneyim birikimine sahip olabilirler, sevgileri de çok güçlü olabilir. Ancak, çok sınırlı bir süre içinde birer köşeye çekilip tasarlayacakları standartların ve kuralların bütünlüğü olan bir yönetmelik oluşturmasını beklemek mümkün değildir. Oysa kaydedilen süre içerisinde HAKAR'ın AYRINTILI TASARIM AŞAMASI tamamlanıp raporu hazırlanabilirdi. Bu raporun ürünü olacak bir yönetmeliğinse bütünlükten yoksun olması mümkün değildi. Tutarlılığa gelince; bugüne kadar yürürlükte olan tüm harita yapım yönetmeliklerinde gözlemlerin her hangi aletlerle, hangi yöntemle ve kaç yinelemeli yapılacağı kesin kurallara bağlanmış, hem de hata ölçütleri konusunda standartlar getirilmiştir. Söz konusu yönetmelikte de bu böyledir. Oysa bu bir tutarsızlıktır ve meslekte birkaç yıllık deneyimi olan hemen herkes aşağıdaki gibi işlemlere tanık olmuş, hatta bizzat kendisi yapmıştır.

. Bazen ölçüler başka bir araçla yapılır ve sanki yönetmelikte öngörülenle yapılmış gibi karne düzenlenir. Çünkü istenen doğruluk derecesi böylece daha kısa sürede ve daha az masrafla sağlanabilmektedir.

. Bazı durumlarda yönetmelikte öngörülene göre çok az sayıda yinelemeyle ölçü yapılmakta, ötesi onlara uygun bir biçimde büroda hayali olarak türetilmektedir. Çünkü, yönetmelikte öngörülen doğruluk derecesi fiili olarak yapılan yineleme sayısı ile sağlanabilmektedir.

. Bazen de ölçüler yönetmelikte öngörülen araç ve gereçlerle ve öngörülen yinelemeyle yapılmakta ama yönetmelikte öngörülen hata ölçütüne uydurabilmek için orijinal ölçülerin bir kısmı değiştirilmektedir. Çünkü, hata ölçütleri verilirken istatistik karar kuramına ilişkin bilimsel gerçekler yeterince dikkate alınmamıştır.

İstenirse bu örneklerle daha pek çoğu eklenebilir. Hazırlanış yöntemi öncekilerden farksız olduğundan son yönetmelikten sonra benzeri örneklerle tanık olunmayacağına şüphe etmek mümkün değildir. Oysa, haritacılıkta orijinal ölçülerin dokunulmazlığı vardır. Bu ne kutsal bir inanışa dayanır, ne de anlamsız bir duygusal tutkudur. Bunun çok sağlam bilimsel gerekçeleri vardır. Yukarıda örnek olarak verilen dokunulmazlık ihalelerine birer de gerekçe eklenmiştir. Kuşkusuz her olay için bu

gerekçeleri savunmak anlamsız bir davranış olur. Burada sergilenmek istenen, uygulamalarda karşılaşılan orijinal gözlemlerin dokunulmazlık ihlallerinin tek nedeninin çalışanların bilgisizliği, sorumsuzluğu ve iyi niyetten yoksunluğu olarak açıklama eğilimlerinin sanıldığı kadar haklı olmadığıdır. Bir başka deyişle, uygulamada çalışanların bazı çarpık davranışlarının nedenleri biraz da yönetmeliklerin tutarsızlıklarında aranmalıdır.

6 - SONUÇ

Yönetmelikler, organize ve planlı faaliyetlerin bileşenlerinden birisi olan kuralların ancak bir kesimini oluştururlar. Onlara kaynaklık eden yasalar ve tüzükler, onların kaynak oldukları genelgeler ve emirnameler vardır. Ayrıca yazılı belgelere girmemiş ama o faaliyette geçeli olan ve atalarımızdan gelen kurallarla yekililerin vereceği sözlü emirler de bu kurallar bileşeninde yer alır.

Bir yönetmeliğin bütünlüğü, o yönetmeliğin içerdiği standartlar ve kurallar ilgili faaliyetin (ya da faaliyetler grubunun) öteki kuralları ve tüm bileşenleriyle birlikte düşünülürse anlam kazanır. Bu yüzden bir yönetmeliğin hazırlanması ve kaleme alınması, faaliyetlerin tüm tasarım aşamaları bitip raporları ortaya konup onaylandıktan sonra ele alınmalıdır. Bu yapılmazsa bütünlüğün zedelenmesi peşin olarak kabul ediliyor demektir.

Bir yönetmeliğin tutarlılığı ise, ilgili faaliyetlerin tasarımında benimsenmiş olan temel ilke ve felsefenin yönetmeliğin sözüne ve özüne (lafzına ve ruhuna) yansıtılmasıyla sağlanır. Eğer bu gerçekleştirilemezse, amaçlanan hedef için tasarlanan faaliyet yerine, ilgisiz işlemlerle istenmeyen ürünler elde edilmesi kaçınılmaz olur.

Haritacılık Mesleğinde sorumlulukları daha çok yönetmelik hazırlıklarına katılmak, hazırlanan taslağı eleştirmek ve yürürlükte olanı tanıtmak ve öğretmek olan araştırmacı kadroların bu gerçekleri gözardı etmemeleri gerekir. Meslekte sorumlulukları yürürlükteki yönetmelikleri uygulamak olan kadrolarında deneyimlerini bu sistematik içinde biriktirmeleri, bütünlüğü zedeleyici hükümlerle boşlukları yakalamaya çalışmaları, karşılaştıkları tutarsızlıkları somut örneklerle pekiştirmeleri ve bunları ilgililere intikal ettirmede çekingen davranmamaları gerekir. Görevlerinin karakteristiği olarak araştırmacılar yeterince deneyim biriktiremez, buna karşılık uygulayıcılar da nedenleri ve niçinleri bulacak kadar zamana sahip olmadıkları gibi gereken kuramsal bilgilere ulaşma imkanları yoktur. Bu iki grup ancak birbirlerine yardımcı olurlarsa birlikte olumlu yönetmeliklere kavuşabilirler, ortak çıkarlar ve meslek saygınlığı sağlamada önemli adımlar atabilirler.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Profesör Doktor Gürkan'a bildirisini için sorularımız varsa... Lütfen. Buyurun Sayın Hüseyin Uğurlu.

Hüseyin UĞURLU- (Enerji Bakanlığı)- Şimdi, devre arkadaşlarım diyecekler ki, Türkiye sabah çok güzel bir oturumda hukuktan bahsedildi. Bendeniz de yıldızdan, hukuktan en zayıf talebeydim. 639'uncu maddeden başka bir şey öğrenemedim. Şimdi soru soracağım, şaşıracaklar acaba, bu ne, diyor, ne yapıyor? Diye.

Şimdi efendim, hiç bir kanun Anayasaya aykırı olamaz. Hiç bir talimatname,

nizamname bunlar da kanunlara aykırı olamaz. 76-1908 1921-1924-1961-82 Anayasalarını fırsat buldukça inceledim. Bazı maddelerine baktım. Bulduğum teşkilatta bilhassa Enerji Bakanlığındaki müsteşarlar benden çok çektiler. O kadar çektiler ki, halen daha da bulduğum teşkilattakiler. Seviyorlar ve çekiyorlar ve başlarını şöyle ağrıtıyorum? Diyorum ki, 6309 sayılı Maden Yasası 1954 yılında çıkarken; metruk sahalarının sizlerin eline geçmesi için bir madde ilave edilmesi gerekirken, neden etmediniz de, şahıslar 100 kur'ayla iştirak ederken, siz 1 kur'ayla iştirak ettiniz.

Geldik 1957 yılında, Teşkilat Kanunu; TKİ'nin, bir hafta önce bir komisyona çağırdılar; Hukuk Baş Danışmanı, Genel Müdür; hepsinin içerisinde yine sordum. Hukukçu kardeşlerim: Genel Müdür Bey anlamayabilir. Hatta, Mustafa Kemal'i ele alın; kurduğu zaman hukuktan anlamazdı. İktisattan anlamazdı. Ekonomiden anlamazdı; ama, anlıyan adamları nerede gerekiyorsa orda kullanmasını biliyordu. Hukuk Daire Başkanına - Beyefendi niçin 57'de elinizde Etibank'ın Kuruluş Kanunu var 8'inci madde de, sermayeyi teşvik bakımından koymuş. Meçhul sahaları almak varken, siz niçin bunu ilave etmediniz de birçok sahalarınız elinizden düştü.- Birkaç gün önceki, birkaç hafta önceki konuydu bu dört ay önce..

OTURUM BAŞKANI- Sayın Uğurlu sizden sorununuzu sormanızı rica ediyorum.

Hüseyin UĞURLU (Devamla)- Sorum şudur efendim; Bir Hüseyin Uğurlu olarak, kanundan haberi yok, nizamdan haberi yok, asistanlık dahi anlamamış, nefer. Ben bulduğum teşkilatlardaki bu aksaklıkları dile getiriyorum da, Sayın Değerli arkadaşlarımız, çok saygı duyduğum; doktorasını verdikten sonra profesör olmuşlardır. Önceki çalıştıkları kurum da dahil olmak üzere, üniversitede dahil olmak üzere, buradaki çıkan talimatname, nizamname veyahut kanunlarda, gerekli insanları çağırması gerekirken çağırılmayıp ta, bu konuları bilmeyen insanlarla ele getirilen uygulanması matlup olmayan talimatnamelere karşı herhangi bir itirazlarda bulunmuşlar mıdır; bulunmamışlar mıdır? Bunu öğrenmek istiyorum. Saygılarıyla.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Onur GÜRKAN- Sayın Uğurlu'ya verebileceğim tek cevap var. Şimdi Bulundum.

OTURUM BAŞKANI- Başka soru var mı efendim?..

Yoksa, Sayın Profesör Gürkan'a bildirisi için teşekkür ederiz. (Alkışlar)

Efendim, programımızın bilimsel bildiri kısmı burada bitti. Şimdi, kapanış seromonisiyle ilgili birkaç konuşma yapacağız.

İlk konuşmayı, Yürütme Kurulu Başkanımız Sayın Doktor Tevfik Ateş konuşacak. Buyurun.